

ҚИЗИМ НОГИРОН ЙИГИТГА ТЕГМОҚЧИ

Қизимнинг: "Ойи, мен ногирон болага турмушга чиқмоқчиман", деган сўзларини эшитиб, хушим бошимдан учди. Ҳозир қайерга қўйишни билмай қолдим. Қизим бу сўзни шунчалар хотиржам туриб айтдики, ишонмасликнинг иложи йўқ эди.

7-бетда

АВТОБУСДАН ҲАЙДАЛГАН БОЛАЛАР

8-бетда

Оила соғлом ва бахтли бўлса, бутун жамият барқарор ва фаровон бўлади.

Ислом КАРИМОВ

Оила Ва

4 (1311)-сон 25 январь 2017 йил
Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Жамият

САВОЛ ТУҒИЛАДИ: КИМНИ ВА НИМА УЧУН АЛДАЯПМИЗ?

А.Маликов боғлади.

Иккинчи вазифа – аёллар ўртасида жиноятчилик, оилаларда ажралишлар кўпайгани, ёшларнинг турли диний-экстремистик оқимлар ва террористик ташкилотлар таъсирига тушиши каби халқимизга хос бўлмаган аччиқ ва нохуш масалалар билан боғлиқ.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий яқунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маърузасига Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси олдига қуйидаги аниқ вазифалар қўйилди.

Биринчи вазифа – биз учун муқаддас бўлган оила асосларини янада мустаҳкамлаш, хонадонларда тинчлик-хотиржамлик, аҳиллик ва ўзаро ҳурмат муҳитини яратиш, маънавий-маърифий ишларни аниқ мазмун билан тўлдирибдан иборат бўлмоғи зарур.

Иккинчи вазифа – аёллар ўртасида жиноятчилик, оилаларда ажралишлар кўпайгани, ёшларнинг турли диний-экстремистик оқимлар ва террористик ташкилотлар таъсирига тушиши каби халқимизга хос бўлмаган аччиқ ва нохуш масалалар билан боғлиқ.

Учинчи вазифа – аёлларнинг уларга муносиб меҳнат билан бандлигини таъминлаш масаласидир. Аёллар учун доимий иш жойлари яратиш борасидаги муҳим масала билан бир қаторда, оилавий бизнес, касаначилик, хунармандчилик, томорқа хўжалигини кенг ривожлантириш ишлари ҳам оқсамоқда.

Давлатимиз раҳбари: "Бу ўринда расмиятчиликка, қоғозбозликка, ҳатто кўзбўямачиликка берилиш ҳолатлари ҳам кам эмас ва бу ҳақда кўплаб ҳаққоний мисолларни келтириш мумкин" эканлигини таъкидлар экан, "Савол туғилади: кимни ва нима учун алдаяпмиз?", деди.

Президентимиз топшириғига асосан, Бош вазир ўринбосари – Хотин-қизлар кўмитаси раиси Танзила Норбоева томонидан учта гуруҳ шакллантирилиб, Андижон, Фарғона ва Наманган вилоятларига уч ой муддатга хизмат сафарига йўналтирилди. Ишчи гуруҳларга Хотин-қизлар кўмитаси, Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши, "Нуруний", "Маҳалла", "Қамолот" тузилмалари, Дин ишлари бўйича кўмита, Савдо-саноат палатаси ва тижорат банклари раҳбар ва мутасаддилари киритилган.

Ушбу гуруҳлар водий вилоятларида уч ой давомида кўчама-кўча, хонадон-хонадон юриб, мавжуд вазиятни чуқур ва пухта ўрганади, таҳлил қилади ва жойлардаги оддий оилалардан, кўпни кўрган отахон ва онахонларимиздан ҳам тақлифлар олади.

Ушбу гуруҳлар жорий йилнинг 20 январидан иш бошлади.

ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИ ҲАМКОРЛИК МЕМОРАНДУМИ ИМЗОЛАНДИ

Самарқандда Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси, Республика касба уюшмалари Федерацияси, "Маҳалла" жамоат фонди, "Нуруний" жамғармаси ҳамда "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати Марказий кенгаши ҳамкорлигида "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили талабларининг бажарилишида жамоат ташкилотлари ролини ошириш" мавзудида Республика амалий анжумани бўлиб ўтди.

Президент Шавкат Мирзиёев ўз қишлоқларида халқ манфаатлари, қизиқиш ва интилишларини ҳимоя қилиш, аҳолининг, айниқса, қишлоқлар аҳолисининг турмуш даражаси ва фаровонлигини ошириш бугуннинг энг долзарб вазифаси эканини, ҳокимият вакиллари, барча раҳбарларнинг аҳолига беминнат ва холис хизмат қилиш вақти етганини алоҳида таъкидлаб, давлат ва жамоат ташкилотлари олдига бу борада улкан вазифалар юклади. Самарқанд шаҳрида ўтказилган мазкур амалий семинарни бу борадаги ҳамкор ташкилотлар учун амалий ва услубий ёрдам кўрсатувчи муҳим тажриба алмашиш мактаби дейиш мумкин.

Мазкур амалий семинарда кўзланган мақсад – халқ билан мулоқот ва инсон манфаатларини таъминлаш борасида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш, оилалардаги ижтимоий-маънавий муҳит, турмуш даражаси, иқтисодий аҳволни холис ўрганиш ва ечимини кутаётган масалаларни аниқлашнинг мунтазам тизимини йўлга қўйишдан иборат.

Анжуман доирасида Самарқанд шаҳри ва Каттакўрган туманидаги 248 хонадонга, мулоқотлар орқали оилалардаги ижтимоий-маънавий муҳит, турмуш даражаси, иқтисодий аҳвол холис ўрганилиб, ечимини ку-

таётган масалалар аниқланди. Шунингдек, оилалар вакиллари қизиқтираётган масалалар, уларнинг орзу, ният ва режалари, ҳаётий муаммо ва эҳтиёжлари ўрганилди. Аниқланган муаммоларнинг аксарияти жойида ҳал этилди. Масъул кишиларга аниқ муддатли топшириқлар берилди. Бу аҳолининг ҳокимият органларига бўлган ишончини мустаҳкамлашга, уларнинг эртанги кунга бўлган ишончини янада оширишга хизмат қилади.

Ўрганишлар давомида маҳаллалардаги ижтимоий ҳимоятлаб, боқувчисини йўқотган, иш билан таъминланган кўмакка муҳтож, тадбиркорликни йўлга қўйишда амалий ёрдамга эҳтиёж мавжуд бўлган ва иқтидорли фарзандлари олий ўқув юрларида тўлов-шартнома асосида таълим олаётган оилаларга, жисмоний имконияти чекланган фуқаролар, ёлғиз кексаларга алоҳида эътибор қаратилди. Шунингдек, мулоқотлар жараёнида олий ва ўрта-махсус таълим мақсадлари битирувчиларининг иш билан таъминланганлиги, мулоқотлар ўтказилган ҳудудларда истиқомат қилаётган тадбиркорларнинг янги иш ўринларини яратиш ва улар сонини кўпайтириш борасидаги тақвир-мулоқазалари ва режалари билан ўртоқлашилди.

Семинар якунида йирик жамоат ташкилотлари томонидан халқ манфаатлари йўлида ҳамкорлик меморандуми имзоланди ва ижрога йўналтирилди.

Саодат БОЙМИРЗАЕВА,
Ўзбекистон Хотин-қизлар
кўмитаси етакчи
мутахассиси

ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

Республикамызда ривожланишнинг барча йўналишларида олиб борилаётган ислохотлар кўламида жамоат ташкилотларининг алоҳида ўрни бор. Бунда эса жамоат ташкилотлари оро ўзаро ҳамкорликнинг йўлга қўйилиши муҳим ўрин тутди. Касаба уюшмалари билан хотин-қизлар кўмиталари ўртасидаги ҳамкорлик ана шундай узвий боғлиқликнинг яққол намунаси. Чунки оналик ва болаликни ижтимоий муҳофаза қилиш, хотин-қизлар ва ёш авлод ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, уларни оммавий спортга жалб этиш каби ишлар нафақат хотин-қизлар кўмиталари, балки, касаба уюшмаларининг ҳам муштарак мақсадлари сирасига киради.

Айниқса, мамлакатимизда йилларнинг номланиши билан боғлиқ давлат дастурларининг ижросида бу ҳамкорликнинг самарали натижаларини қозатиш мумкин. Жумладан, биргина "Соғлом она ва бола йили" Давлат дастури ижросининг ўзи юқоридаги фикрларимиз исботидир.

Дастур доирасида, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг ташаббуси билан Қашқадарё вилоятининг чекка ва бориш қийин бўлган қишлоқ туманларида яшовчи кам таъминланган оилаларга электр-маиший техника товарлари, кўзи ожиз талаба ва ўқувчиларга ўқув анжомлари, хизмат вазифасини бажариш вақтида ҳалок бўлган ҳарбий хизматчилар ва ички ишлар ходимлари оилаларига моддий ёрдам, олий ва ўрта махсус ўқув юрларида тахсил олаётган 27 нафар иқтидорли қизга касаба уюшма стипендияси берилди.

Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши ташаббуси билан ташкил этилган аҳолига сервис ва пуллик хизмат кўрсатиш бўйича шахобчалар ташкил этиш орқали коллеж битирувчилари ва вақтинчалик ишсизларга вилоятнинг ҳар бир туман ва шаҳарларида 25 тадан янги иш ўринлари яратишда фаол иштирок этилди.

"Соғлом она ва бола йили" Давлат дастури доирасида барча бошланғич ташкилотларда "Соғлом оила" спорт мусобақалари ўтказилди. Тармоқ тизими хотин-қизлари ўртасида спортнинг оммавийлигини таъминлаш, хотин-қизларни жисмоний тарбия ва спортга кенг жалб этиш, жисмоний чиниқтириш, саломатлигини мустаҳкамлаш учун «Спорт – саломатлик гарови» шиори остида "Соғлом оила" хотин-қиз касаба уюшмалари аъзолари ўртасида спорт мусобақаси ўтказилди.

"Касаба-Тур" веломарафони ташкиллаштирилди, бу тадбирларга 300 нафардан ортиқ хотин-қиз жалб этилди. Албатта, бу хайрли ишларнинг барчаси касаба уюшмалари ташкилотлари ҳамда бевосита туман ҳокимлиги ва таълим муассасалари хотин-қизлар кўмиталари билан ҳамкорликда амалга оширилди.

Албатта, касаба уюшма ташкилотлари ва хотин-қизлар кўмиталари фаолиятини бир-бирдан айри тасаввур этиб бўлмайди. Тўғри, хотин-қизлар ижтимоий ҳимояси, оналик ва болаликнинг ижтимоий муҳофазаси билан боғлиқ ижобий ишлар қаторида камчиликлар, ўз ечимини кутаётган муаммолар ҳам мавжуд. Масалан, коллеж битирувчиларини ишга жойлаштиришга қўмаклашиш борасидаги ишлар мазмунини кучайтиришга алоҳида эътибор қаратиш, шунингдек, янги иш ўринлари яратиш бўйича мавжуд ишлар кўламини янада кенгайтириш талаб этилади.

Ташкилот, муассасаларда меҳнат қонуничилиги, фуқаролар мурожаатлари билан ишлаш борасида олиб борилаётган ишларда ҳали-ҳануз камчиликлар мавжуд. Жумладан, айрим иш берувчилар меҳнат қонуларини яхши тушуниб етмаганлиги оқибатида, муассасаларда содир бўлаётган қонун бузилиш ҳолатларининг олди олинмапти. Кўпчилик таълим муассасаларида ариза ва шикоятлар билан ишлаш ишлари ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Шу билан бирга муассасаларда меҳнатни муҳофаза қилиш хизматларини ҳам юқори савияда ташкил этилган дея олмаيمиз. Касаба уюшмаси ва хотин-қизлар кўмиталари тизимиغا ахборот коммуникация технологияларини кенг жорий этиш ишларини ҳам белгиланган талабларга тўлиқ жавоб беради деб бўлмайди. Касаба уюшма ва хотин қизлар бошланғич ташкилотларида электрон ҳужжат алмашув ишлари қаровини кенгайтириш, бошланғич ташкилот раисларининг ахборот коммуникацион технологияларидан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш энг долзарб вазифаларимиз сирасига киради.

Бу муаммолар ечимига қаратилган ҳаракатлар ҳамкорликда ечилиши лозим бўлган тежор вазифалардир. Жорий йилнинг "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили" деб эълон қилинганлиги бу соҳада ўзаро ҳамкорликни изчил давом эттириш ва мавжуд камчиликларни бартараф этишга катта замин ҳозирлайди.

Озода ДЎСТМУРОВОВА
Ўзбекистон таълим, фан ва маданият
ходимлари касаба уюшмаси Косон туман
Кенгаши раиси

КИТОБХОНЛИК ТАРҒИБОТИ – АЛОҲИДА ЭЪТИБОРДА

Бухоро иқтисодийёт ва банк коллежининг ахборот-ресурс маркази 45 минг 370 дан зиёд китоб фондига эга.

Марказда таълим масканининг 1 минг 487 ўқувчиси ҳамда ҳудуд аҳолисига намунали хизмат кўрсатилмоқда. Ўқув зали, электрон дарсликлар, абонементлар бўлимларида китоб мутлааси, зарур ахборот ва маълумот олиш учун барча шароит яратилган. Бу ерда хизмат қилаётган олти нафар мутахассис китобхонлик тарғиботига алоҳида эътибор қаратмоқда.

Тоҳир ИСТАТОВ (сурат), ЎЗА

*Нукус шаҳар тиббиёт бирлашмасига қарашли
кўп тармоқли поликлиникада "Соғломлаштириш"
маркази иш бошлади.*

НУКУС ШАҲРИДА ЯНГИ СОҒЛОМЛАШТИРИШ МАРКАЗИ ИШ БОШЛАДИ

Шу муносабат билан ўтказилган тадбирда Саломатлик ва тиббий статистика институтининг Қорақалпоғистон Республикаси филиали директори Т.Рўзметова, Жанубий Кореянинг Ўзбекистондаги халқаро ҳамкорлик агентлиги ваколатхонаси раҳбари Им Жонг Хи ва бошқалар мамлакатимизда оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, ҳар томонлама соғлом авлодни тарбиялаш, тиббий хизмат сифатини оширишга қаратилган изчил ислохотлар юксак самаралар бераётганини таъкидлади.

Жанубий Кореянинг Ўзбекистондаги халқаро ҳамкорлик агентлиги – КОИКА ҳамкорлигида Саломатлик ва тиббий статистика институтининг Қорақалпоғистон Республикаси филиали томонидан ташкил этилган марказ инсонларнинг соғлом ҳаёт кечириши, саломатлигини мустаҳкамлаши, жисмоний тарбия билан доимий шуғулланиши орқали юрак-қон томир ва қандли диабет касалликларига олиб келувчи семизликнинг олдини олишни тарғиб этади.

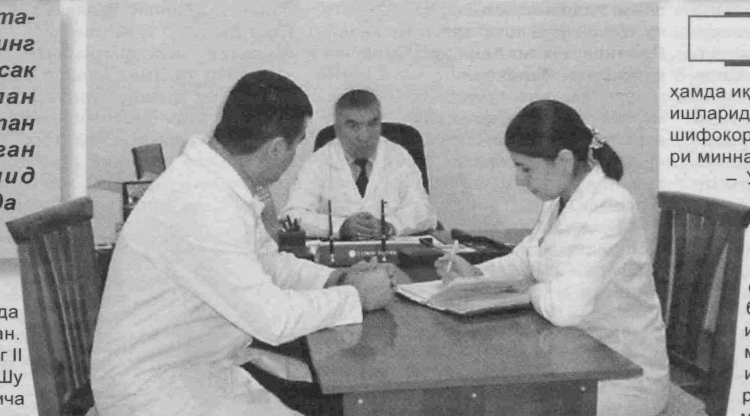
– Марказимизга замонавий тиббий ташхис қўйиш ва тренажёр ускуналари ўрнатилди, – дейди "Соғломлаштириш" маркази шифокори С.Алламуратова. – Юрак-қон томир хасталигининг олдини олиш мақсадида келган мижозлар бу ерда шифокор кўригидан ўтиб, қон босими, қондаги холестерин ва глюкоза миқдорини аниқлайди, сўнгра гуруҳларга бўлинган ҳолда жисмоний машқлар билан шуғулланади.

Марказда тиббиёт ходимлари томонидан рационал овқатланиш, турли жисмоний машқлар билан чиниқиш бўйича соғломлаштириш дастурлари ишлаб чиқилиб, даволанувчиларга тарқатилади.

Аминбой ОРТИҚБОЕВ, Мақсад ҲАБИБУЛЛАЕВ (сурат), ЎЗА

ОТА КАСБИНИНГ БАРАКАСИ МЎЛ

Дунёдаги энг бахтли инсонлар ота-онаси касбини шараф билиб, уларнинг изини давом эттираётганлар, десак муболага бўлмас. Бир касб билан шуғулланиб, эл-юртга хизмат, Ватан равнақи йўлида меҳнат қилаётган сулолалардан бири – Абдурашид Облоқуловнинг саодат масканида бўлди.

Сулола

ҳамда иқтидорли талабаларнинг илмий ишларида ҳар доим ёрдамга тайёр устоз шифокордан ҳамкасблари ва шогирдлари миннатдор.

– Устоз – шогирд аънаналари барча соҳаларда бўлгани каби тиббиётда ҳам ривожланмоқда, – дейди Абдурашид аканинг ўғли Абдусаттор. – Тиббиётга умрини бахшида қилган инсон ўзининг илмий-амалий ишлари давомчилигини таъминлаш учун илми, тажрибасини шогирдларига ўргатиб боради. Биз отамизга ҳам фарзанд, ҳам шогирд эканлигимиздан фахрланамиз.

Халқ орасида “Устознинг қирқ биринчи хунари” деган ҳазилому гап бор. Агар бу гапга ҳақиқат кўзи билан қарасак, демак дадамга фарзанд-шогирд эканимиз – бахтимиз. Чунки биздан “қирқ биринчи хунар”ларини ҳеч қачон сир тутмайди.

– Шифокор учун устозларнинг тажрибаларини, билим ва малакасини мунтазам равишда пухта ўрганишни тақозо этади, — дейди оиланинг кенжаси Сайёрахон. — Устозлар тажрибаларига янги авлод эришаётган ютуқларини қўшиб олиб бориш билан тиббиёт борасидаги тажрибалар тақомиллашади. Одамлар орасида ота-онаси, ака-опалари шифокор бўлган тиббиёт ходимига ишонч бошқаларга нисбатан кўпроқ бўлади. Сулола вакиллари бир-бирларига билим ва тажрибаларини самимийлик билан ўргатиб боришади. Айни пайтда ота-онам, опам ва поччам, акам ва янгамларнинг устозликлари менга жуда қўл келмоқда.

– Тиббиётда сулола яратиш хусусий даволаш муассасаларида самарали ишлашга ижобий таъсир кўрсатади, — дейди А. Облоқулов. — Тиббиёт илми ва амалиётини долзарб муаммоларини ўрганишда инсонга битта умр камлик қилади, шунинг учун фарзандлар ва насиб этса, набираларни ҳам шу соҳани ўрганишга жалб этиш ва келгусида инсонларга манфаатли фаолият курсатишга йўлбошчилик қилиш орсудаман.

Элда: “Ота касбини давом эттирган фарзанд кам бўлмайди”, деган ҳикматли гап бор. Облоқуловлар хонадони фарзандлари мисолида бу гапнинг айна ҳақиқат эканлигига амин бўлди. Ўртимизда оиласи саодат гўшасига айланган, ота-онаси билан фахрландиган фарзандлар, тўлганининг муваффақиятларидан кўнгли ғурурга бўлган ота-оналар кўпайсин!

**Беҳзод АДИБОВ,
Бухоро вилояти**

Абдурашид Облоқулов 1959 йил 16 январда Бухоро вилояти, Гиждувон туманида туғилган. 1986 йил Тошкент давлат тиббиёт институтининг II даволаш факультетини имтиёзли тамомлаган. Шу йили юқумли касалликлар мутахассислиги бўйича клиник ординатурага ўқишга кириб, 1988 йил клиник ординатуранинг муваффақиятли тугатиб, ассистент лавозимида ишлади. ТошДавТИ даги фаолияти даврида ташкилий ишларда фаол иштирок этди ва даволаш факультетининг декан муовини вазифасида ишлади. Турмуш ўртоғи Муяссар Облоқулова Тошкент тиббиёт институти қошидаги техникумни тамомлаган. Айни кунда ҳамшира. Қаҳрамонларимиз уч нафар фарзанднинг меҳрибон ота-онаси ва набираларининг дуоғўй бобо-бувиси бўлиш билан бирга эл-юрт хизматида камарбастадирилди.

– Оила аъзоларининг бир касб билан шуғулланиши барча соҳаларда, айниқса, тиббиётда муҳим аҳамият касб этади, — дейди Абдурашид Облоқулов. — Ота-она фаолияти давомида беморларга ташхис қўйиш ва даволаш бўйича суҳбатлашаётганида уларни четдан кузатаётган фарзандлар кўнгида шу касбга муҳаббат уйғонади. Шунингдек, болалиқдан амалиётни ўзлаштириб бораверишади. Биз фарзанди ёки ота-онасининг дардига шифо излаб келган инсонларга ёрдам бериш шарафли иш эканини тушунтириш билан болаларимизга шифокорлик касбини танлашларига туртки бердик.

– Тўнғич қизимиз Олима Бухоро давлат тиббиёт институти тамомлаб, ўрта тиббий ходимлар малакасини ошириш марказида ўқитувчилик қила бошлади, — дейди суҳбатимизга қўшилган оила бекаси Муяссар опа. — Икки шарафли касб шифокорлик ва ўқитувчиликни бирдай муҳаббат ва фидоилик билан олиб бораётган қизимга қараб ғурурланиб кетаман. Ўғлимиз Абдусаттор ҳам Бухоро Давлат тиббиёт институти тамомлади. Айни пайтда мазкур институтуда ассистент лавозимида ишляпти. Кенжатоимиз Сайёрахон ҳам Бухоро Давлат тиббиёт институти даволаш факультетининг 4-босқичида таҳсил оляпти. Кувимиз Азизжон ва келинимиз Зарнигорхон ҳам шифокор. Болаларимиз ортдан фарзандимизга айланган куёвимиз ва келинимиз Бухоро вилоят

юқумли касалликлар касалхонасида ишлайди. Оила аъзоларининг бир соҳада фаолият юртишининг афзалликлари жуда кўп. Фарзандларим кези келганда биздан маслаҳат сўрайди. Баъзида эса аксинча, соҳадаги янгиликлардан улар дадаси ва мени хабардор этади. Бугун фарзандларимиз хорижий тилларда тиббиёт ҳақидаги билимларини бойитиш билан бирга, дунёнинг ривожланган давлатлари тилини ҳам мукамал ўзлаштирмоқда. Шу тариқа дадаси иккимизнинг тажрибамиз, уларнинг интилиши ва замон билан ҳамнафаслиги бир йўсинда ҳаракатланади. От изини той босар, деганларидек, ортимиздан фарзандларимиз тиббиёт соҳасида фаолият кўрсатиб, бизнинг изимиз бўлиб қолаётганидан хурсандимиз. Йиллар давомида китоб жавонида йиғилган китобларимиз чанг босиб, эгасиз турмайди, орттирилган тажриба болаларимизга асқотмоқда.

А. Облоқулов 1997 йилда доцент илмий унвонини олиб, 2010 йилда докторлик диссертациясини химоя қилди. Қаҳрамонимиз 1993 йилдан буён Бухоро Давлат тиббиёт институтида юқумли касалликлар, эпидемиология, тери-таносил касалликлари кафедрасида ишлаб келмоқда. А. Облоқулов юртимиз табобатининг долзарб муаммолари, хусусан, юқумли касалликлар, айниқса ямблотиознинг вирусли гепатитлар билан бирга кечган микстинфекцияси патогенизи, клиникиси, давоси борасида илмий ишлар олиб бормоқда. Фаолияти давомида 200 дан ортиқ, шулардан 2 та дарслик, ўқув қўлланмаси, 2 монография, Республикамикимиз ва хориж журналларида чоп этилган мақолалар ва қисқартмалардан иборат илмий ишлар чоп эттирган. Абдурашид ака эл дардида малҳам бўлишдек хайри иш билан бирга ёш мутахассисларни тайёрлаш ва ўзбек тиббиёти ривожига муносиб ҳисса қўшишда ҳам фаол. Кафедра ходимлари томонидан бажариланган докторлик диссертациялари бажарилишида

МАҲАЛЛАНИНГ МУАЛЛИМАСИ

Оиладаги арзимас гап-сўз туфайли ота-онасининг уйига аразлаб кетган келинни уйга қайтартириш учун маҳалла маслаҳатчиси кўп панд-насиҳат қилди, қўшнилари турмушининг синовларига бардош бериш кераклигини ўқтирди. Лекин келин ерга қараб индамай тураверди.

– Сен жуда тарбияли қиз эдинг-ку, нега ўзингни бундай тутаяпсан? – деди шу пайтгача масалага аразлашмай турган Людмила опа. – Менин шогирдларимга ярашмайдиган иш қилибсан, қизим. Ота-онамининг юзи ерга қарамасин, устозим хафа бўлмасин десанг, ҳозирок уйингга борда, оилангни тўлдириб ўтир...

Ёш келиннинг кўзида ёш ҳалқаланди, ота-онаси ва маҳалла фаолларидан узр сўраб, эри билан уйига қайтди.

Самарқанд вилояти Пайариқ тумани Муствақиллик маҳалласида онда-сонда учраб турадиган бу каби ҳолатларда кўпинча Людмила опанинг гапи тош босади. Чунки қирқ йилдан

бўён ҳудуддаги 6-умумтаълим мактабиде ёшларга сабоқ бериб келаётган опа маҳалладаги барча оилаларни яхши билади. Кимнинг феъл-атвори қандай, хонадондаги турмуш тарзи унга беш қўлдай аён. Бир пайтлар ўзи ўқитган ўқувчиларининг фарзандларига ҳам бугун устозлик қилмоқда. Шунинг учун одамлар билан гаплашиш, уларнинг кўнглига йўл топши муаллима учун қийин эмас. Маҳалланинг каттаю кичиги ҳам бунга ўрганиб қолган – муаллиманинг гапини икки қилмайди.

– Ота-онам ўтган асрнинг ўттизинчи йилларида Украинадан Ўзбекистонга, Пайариқ туманига кўчиб келган, — дейди Людмила Шульга. — Мен шу ерда

туғилганман, шу юртинг багрикенг ва очиккўнгул одамлари гапхўрлигини ҳис қилиб улғайдим. Дўстларим, яқинларим ҳам асосан ўзбеклар. Оиламиз, турмуш тарзимизда украин ва ўзбек халқи аънаналари, урф-одатлари уйғунлашиб кетган. Болаларим ҳам ўзбекна тарбия, оилавий кадрларнинг нимагини билиб улғайди. Доим маҳалла билан биргамиз, тўй ва бошқа маросимларда бир-биримизга ёрдамлашамиз. Бу ахиллигимиз, айниқса, маҳаллада ўтказиладиган ҳашарлар, ободонлаштириш ишлари, турли маърифий тадбирларда яна ҳам яққол намоён бўлади. Мактабда раҳбарлик қилган вақтларимда ҳам маҳалла билан ҳамкорликда ишлашга алоҳида эътибор қаратганман. Негаки, маҳаллада ҳал бўлмайдиган муаммо йўқ, Оилада юзага келадиган нозик масалалар ҳам маҳалла кўмағида ижобий ҳал этилганга кўп ғувоҳ бўлганман. Зеро, маҳалла ҳам катта бир оила. Маҳалла ахил, иноқ бўлса, ҳудудда тинчлик-хотиржамлик, қут-барака бўлади.

Людмила Шульга Пайариқ туманидаги 6-умумтаълим мактаби директори

сифатида муассаса моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, таълим самарадорлигини юксалтириш борасида салмоқли ишларни амалга оширди. Мактабда ўқитувчиларнинг самарали фаолият кўрсатиши, ўқувчиларга замон талаблари даражасида, илгор таълим технологиялари асосида сабоқ бериш учун имкониятлар кенгайди. Натижада илм даргоҳи кўплаб йўналишлар бўйича туман мактаблари орасида етакчи бўлди. Педагогларнинг дарс услуби вилоят миқёсида омма-лаштирилди. Л.Шульганинг бу хизматлари давлатимиз томонидан муносиб тақдирланди, у 1996 йилда “Дўстлик” ордени билан мукофотланди. 2007 йили “Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган халқ таълими ходими” фахрий унвонига сазовор бўлди.

– Людмила опа барчамизнинг устозимиз, — дейди айни пайтда 6-умумтаълим мактаби директори Қаҳрамон Ражабов. — Ҳозир ҳам ўқувчиларга сабоқ бериш билан бирга, бизга ўз билим ва тажрибасини ўргатиб, тўғри йўл кўрсатади. Айниқса, ёш ўқитувчилар опанинг дарс ўтиш услуби, ўқувчилар билан ишлаш малакасини ўрганиб, ўз фаолиятида қўллашга ҳаракат қилади.

Ҳолиб ҲАСАНОВ

МАҚСАДЛАРИ МУШТАРАК МАВЖУДА

Кейинги пайтда мамлакатимизда тадбиркорликка кенг эътибор берилганда ҳамда янги иш ўринлари яратилган ишбилармонларга бир қатор имтиёз ва эркинликлар белгилаб берилган давр талабига айланган. Бундай имкониятлардан оқилона фойдаланаётган тадбиркорлардан бири Янгийул туманидаги "Баҳор стайл" масъулияти чекланган жамият раҳбари Мавжуда Бобоқулова ҳам дастлаб фаолиятини туман марказида ўрта мактаблардан ижарага жой олиб бошлаганди. Касби ўқитувчи бўлган бу аёл ҳали ёш бўлишига қарамай, мактабдаги дарсдан ташқари, ўзлаштириши паст ўқувчиларни ўқитар, ҳатто дам олиш кунлари ҳам уй юмушларидан ортиб турли пиширилган қўни-қўшнилардан буюртма оларди. Рўзгорнинг камқустини тўлдиришга турмуш ўртоғига елкама-елка туриб ёрдам берган уйдабурон келиннинг тадбиркорлик борасида ўшандаёқ мақсади аниқ, тузиб қўйган режалари бисёр эди. Аёлининг ҳаракатчанлигига бефарқ қарамаган оила бошлиги Ақром Бобоқулов эса бу режаларни амалга оширишга астойдил

вандо тўғарақларига 3 ёшдан 12 ёшгача бўлган ўқувчилар қабул қилинади. Рус тили, инглиз тили тўғарақларига қатнаётган болаларнинг кети узилмайди. Марказга тажрибали ўқитувчи-мураббийлар жалб қилинганлиги ҳамда, нархлар худуд имкониятларидан келиб чиқиб белгиланганлиги боис қўшни туманлардан ҳам ўқувчилар келиб туришади.

– Бугун тадбиркорларга ҳукуматимиз томонидан яратилаётган имкониятлардан кўнглимиз тоғдай кўтарилди, – дейди Мавжуда Бобоқулова. – Қолаверса Президентимиз томонидан билдирилаётган юксак ишонч ва ҳар томонлама қўллаб-қувватланаётган бир пайтда ўз устимизда ишламасликнинг, янги-янги гоёлар яратмасликнинг иложи йўқ. Чунки давр биздан имкониятлардан ўз вақтида унумли фойдаланишни ва янги иш ўринлари яратиб, кўпроқ даромад олишни талаб қилмоқда. Биз ҳам бамаслаҳат иш қўриб Халқ банкidan 180 миллион кредит олиб, фаолиятимизни янада кенгайтирдик. Айни пайтда соғломлаштириш марказида фитнес клуб ҳам ишлаб турибди. За-

билан таъминлаб келяпмиз. Ёзда болалар трикотаж кийимлари ва аёлларимиз учун халатлар тикамиз, қишда эса ўғил болалар ва эркаклар куртқасини тикиб савдога чиқарамиз. Чилонзор буюм бозорида савдо дўконимиз бор. У ерда харидорлар талабига кўра доналаб ҳам, улгуржи нархларда ҳам сотилади. Ишлаб чиқараётган маҳсулотимизнинг

Тадбиркор аёл

йўллари боғланди. Бугун бир ўғил, бир қизни тарбиялаб, камолга етказган бу оилага Янгийулда кўпчилик ҳавас қилишади. Негаки, нима янгилик яратмоқчи бўлса, доим ортида тоғдек суянчи бўлган Ақром Бобоқуловнинг қўллаб-қувватлаши туфайли туман,

киришди. Эр-хотин маслаҳатлашиб ўзлари истикомат қиладиган "Рамдон" маҳалласи худудидаги таъмирталаб бўлиб қолган бир бинони аукцион савдопариди иштирок этиб нол қийматда ютиб олди. Бир пайтлар қаровсиз ётган ташландиқ жойни қайтадан таъмирлаб, обод масканга айлантирди. Анчадан бери ўйлаб юрган орузига эришган тадбиркорнинг ишлари ана шундан кейин юришиб кетди. Бугун бинонинг бир томонида соғломлаштириш маркази фаолият кўрсатмоқда. Марказда асосан спорт тўғарақлари, шахмат, расм чизиш, бадий гимнастика, таъ-

монавий спорт анжомлари ўрнатилган тренажёр залида ҳафтанинг биринчи ярмида аёллар, иккинчи ярмида эса ўсмир ёшлар фойдаланишади. Ҳар иккала гуруҳга ҳам ўз ишини яхши биладиган тренерлар жалб қилинган. Яна мўъжазгина тикув цехимиз бор. Дастлаб 4 та тикув машинаси билан иш бошлаганди. Кейинчалик бозор талабларини кенгроқ ўрганиб, яна 28 та хориждан келтирилган тикув машинасини сотиб олди. Изланишларимиз бесамар кетмади. Мавсумиб кийимлар тикишга киришдик. Бугун маҳалланинг 24 нафар хотин-қизларини доимий иш

сифатига алоҳида эътибор қаратамиз. Шундан бўлса керак, бизни ёрлиг остида тикилаётган кийим-кечакларга вилоятлардан кўпроқ талаб тушяпти. Нарх борасида ҳам харидорлар мамнун бўлишмоқда. Ҳозирча ички бозорни таъминлаб, келажакда ташқи бозорга ҳам экспорт қилиш ниятимиз бор.

– Мавжуда билан тикув цехи очилганидан бери бирга ишлайман, – дейди Нилуфар Ҳамзаева. – Цехимизда ишлаш учун етарли шарт-шароит яратилган, тушдиқда иссиқ овқат ташкил қилинган. У раҳбаримиз бўлса-да иш вақтида, чой устидами биз билан худди қадрдон оластингилдек суҳбатлашамиз. Энг муҳими, ҳар бир ишчининг муаммоси, дардини тинглашни билади. Шунинг учун ҳам у билан худди қалин дугоналардек бўлиб кетганмиз. Тўғриси, ҳам оиласини, ҳам шундай катта жамоани, ҳам турмуш ўртоғини кўнглига йўл топаётган дугонамга қойил қоламан.

Турмуш ўртоғи билан ҳамфикрликда иш юритаётган Мавжуда Бобоқулова бугун барча тенгдошларига ўрнак бўлаётгани бежиз эмас. Сабаби, хаёлига келган фикрни дарҳол умр йўлдоши билан маслаҳатлашиб режалаштиришга одатланган тадбиркор асли Бекобод шаҳрида эиёли хонадонда ўсиб улғайди. Илм олиш учун Ангрэн шаҳрида (ўша пайтда фаолият кўрсатган) Тошкент вилояти давлат педагогика институтига ўқиб юрган кезлари ўзи сингари Жаҳон тиллари институтида таҳсил олаётган Ақром Бобоқулов билан тақдир

вилоят миқёсида ўтказиладиган кўриктанловларда "Илнинг энг ёш тадбиркор аёли", "Илнинг намунали тадбиркор аёли" номинациялари бўйича фахрли ўринларни эгаллаб келмоқда. Жамоат ишларида доим фаол. У Янгийул туман кенгаши депутати, туман Қизил Ярим ой жамияти раиси вазифаларида самарали меҳнат қилмоқда. Жамоасида ишчи ходимлар меҳнатини қадрлашни ва ўз вақтида рағбатлантиришни ҳам яхши билади. Бундан ташқари, ҳар йили болалар уйи, саховат уйи, кам таъминланган оилалар, боқувчисини йўқотганларга ҳоимийлик ёрдамлари кўрсатишни ҳам қанда қилмайди.

Дарвоқе, ўтган йили эр-хотин маслаҳатлашиб яна бир лойиҳани амалга оширди. Ҳозирги кунда барча истеъмолчилар учун қулай бўлган мош, гуруч, ловия, гречка каби дон маҳсулотлари ва унни рўзгорбоп халтачаларда қадоқлайдиган машина сотиб олишди. Бугун қадоқланган маҳсулотлар Янгийул шаҳрининг озиқ-овқат дўконларига пешма-пеш етказиб берилмоқда. Яна тадбиркорнинг режалаштирган лойиҳаларидан бири болалар ва ўсмирлар учун замонавий сузиш ҳавзаси ҳамда аёллар гўзаллик салони очилди. Шу эзгу мақсадни амалга ошириш ҳаракатида изланмоқда. Демак, бу елиб-югуришнинг ортида маҳалланинг яна ўнлаб хотин-қизлари ва ёшлари манфаатдор бўлиши кўзда тутилган.

Бектош ИСМОИЛОВ,
"Оила ва жамият" муҳбири

ЗАМОНАВИЙ МАҲСУЛОТЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИЛМОҚДА

"Навоий" эркин иқтисодий зонасида фаолият кўрсатаётган "Smart Communications" Ўзбекистон – Буюк Британия қўшма корхонасида "Artel" бренди остида уяли алоқа воситалари ишлаб чиқарилмоқда.

Мамлакатимизда юқори технологияли янги ишлаб чиқариш қувватларини ташкил этиш, рақобатбардош ва экспортбўл замонавий санат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни ўзлаштиришни янада кенгайтириш, муҳандислик-коммуникация, йўл-транспорт, ижтимоий инфратузилма ва логистика хизматларини жадал ривожлантиришни таъминлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Президентимиз Шавкат Мирзиёев-

нинг 2016 йил 26 октябрдаги "Эркин иқтисодий зоналар фаолиятини фалоллаштириш ва кенгайтиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармони тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни жалб этиш, эркин

иқтисодий зоналарни изчил ривожлантириш йўлида янада қулай шарт-шароит яратишда муҳим дастуриламал бўлмоқда.

– Истеъмолчилар дидига мос замонавий уяли алоқа воситалари ишлаб чиқармоқдамиз, – дейди қўшма корхона ҳисобчиси Ф.Бахронов. – Корхонада 2015 йилда атиги бир турдаги маҳсулот тайёрланган бўлса, бугунга келиб улар сони 5 тага етди.

Айни пайтда янги турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқариш борасида изланишлар олиб борилмоқда.

Ўтган йили Маҳаллийлаштириш дастури асосида уяли телефоннинг ташқи

қисмини қуйиш йўлга қўйилди. Натижада ўтган йилнинг ўзида 3 миллиард 170 миллион сўмлик замонавий дизайн-даги маҳсулотлар ишлаб чиқарилди. Корхонада касб-ҳунар коллежларини битирган 20 дан ортқ еш мутахассис меҳнат қилмоқда.

– Навоий информатика ва электрон санат касб-ҳунар коллежини битириб, шундай замонавий корхонада ишлаётганимдан фахрланаман, – дейди Нафиса Равшанова. – Тайёрлаётган маҳсулотларимиз барча талабларга жавоб беришини текшириш учун махсус замонавий лаборатория синовларидан ўтказилади. Бу маҳсулотнинг сифати харидор талабига мос келишига хизмат қилади.

Нуриддин РАҲИМОВ,
Сирож АСЛОНОВ (сурат), ЎЗА

Ҳам дўтор, ҳам пианино чаладиган танишим бўларди. Тангри бандаларига иқтидор улашганида уни обдон сийлаган. Ёши мендан ўн ёшлар чамаси катта бўлса ҳам, кўнгилларимиз тенгкўр эди.

Созини бағрига босиб дунё кезди у, ўзбек куйларининг сеҳри билан жаҳон мусиқа усталарию мухлислари диққатини

Юксак маънавият – энгилмас куч

яхшими?", дея ҳол сўрашни бошладим-у, дарҳол қайтган жавобдан таъбим хира бўлди: "Тошкентга бориб, ўқишга киролмай келди. Тайинли иш ҳам топилмагач, гижагини томга иргитиб, Россияга, акаси билан ишлагани кетди". Нега, бунақа? Саволим ҳавода қолди-ю, талабалик йилларимда ўқиганим – таникли рус ёзувчиси

кишилар жуда кўп бўлган. Уларнинг аксарияти моддий эҳтиёжларнинг исканжасида, подшо-ю амирлар эътиборидан четда қолиб, маънавий ҳалокат топганлари ҳақиқат. Демак, иқтидорнинг бундай харж бўлиб кетиши бугунги ёки яқин ўтмишдаги муаммо эмас.

Атоқли адибимиз Ўткир Ҳошимовнинг "Адафтар хошиясидаги битиклар" китобида куйидаги қайд бор: "Отчопар" бозорига қадрдон дўстимни учратиб қолдим. Математик... Олим... Сигарет сотиб ўтирган экан... Мени кўрди кўзини яширди. Мен ҳам бурилиб кетдим... Иккаламиз бир-биримиздан нега ўлганимизни билмайман. Нега-дир... йиғлагим келди..."

ИМКОН ЧЕГАРАЛАРИНИ КИМ БУЗАДИ?

торти, она юрти уни камолотига йўл очди. У миллат санъатини муносиб ҳимоя қилишга интилар, асрарди. Шундай жўшқин йилларда танишим турмушга чиқди. У келин бўлиб тушган қонадон унинг истеъдодини қай тарзда қадрлади, турмуш юмушлари билан ўз иқтидорини қандай асрай олди, мен билмадим?

Кейинроқ уни бозорда, савдогар қайнопасига ёрдамчилик қилаётганини кўрдим. Кўрдим-у, ёнига бориб, ҳол сўролмадим, балки унинг орияти сабаб. Унинг истеъдоди гулғунчасини ким янчи? Ким мусиқий оҳанглар янграган орзулар чаманига чанг солди? Кўнгилларни сел қилган, дилбар куйли дўторни қайга улоқтирди экан?

Бир пайтлар адабий кечалар, мушоираларни гуллатадиган, ёниб шеърлар ўқийдиган дугонам турмушга узатилмач, ижодий муҳитда бутунлай кўринмай қолди. Ўша пайтлар ёш шoirанинг ижодига юксак баҳо бериб, оқ йўл тилаган устозлар, ҳаттоки пойтахти азимда чиқадиған катта нашрлардаги ижодкорлар уни тез-тез сўраб туришарди. "Ўзи келолмаса ҳам, шеърларини йўллаб турсин, йўқ бўлиб кетмасин! Шеърят ҳам инжиқтабиат дунё. Бир кетгани қайтиб бағрига олиши қийин бўлади". Бу қайғуриқли илтимослар унга етиб борарди, бироқ... Кейин билсам, унинг шеърятга бўлган муҳаббати қаттиққўл қайнона ва умрида битта китобни қойиллатиб ўқимаган эрининг олдидаги кўрқувга алмашган экан. "Ҳозир ҳамма шеър ёзади, бу иш билан ким бойиб кетибди?!" Қайнонасининг илм-сизларча айтган сўзлари, келинининг иқтидорига бўлган беписанд муомаласи бир пайтлар хаёлан Нодираи давронлар, Увайсийлар, Зулфияхонимларнинг нафис мажлисларида ўтириб, уларнинг ўттиг сатрларини ёд олиб юрган қизни бу ижод чаманидан сугуриб олди, қўйди.

Йўлдан қоламан, нега одамлар моддиятнинг қулига айланиб, маънавий тўқликка интилмайдилар? Тоқай қадар гулгун қизларнинг истеъдоди турмуш ва тирикчилик ташвишлари қозонига қоврилиб, нобуд бўлаверарди?

Тан олиш керакки, азалдан оила муносабатларида ижодга, санъатга, умуман, иқтидор кучига моддий нигоҳ билан қараш шаклланган. Керак бўлса, бугун буд, эртага нобуд, умри қисқа "неъмат"ларга интилиш йўлида, ё келинининг, ё қизнинг руҳиятида бўй чўзаётган орзулар ниҳолига аямай болта урилади. Чўлпон "Кеча ва кундуз" романида тўрт девор ичида эзилган Зебининг кўшиқлари арава қўшилган отнинг туёқлари остида эзилгани, қозога тўқилиб улгурмаган шеърлари қизнинг юрак уйида худди гўдақдай йиғлаб ётмишини ёзади. Маърифатпарвар адибимизнинг қайғуриқлари оилаларимизда аввалдан томир отган бундай қарашларга нафрат йигит ё кизнинг кўнглида уйғонган ва лек, қаддини тутмай янчилган ижодий иштиёққа бўлган ачинишни ифода этади.

Бундан уч-тўрт йил олдин ёшлар фестивалларидан бирида гижажак чаладиган бир йигитни онаси билан бирага кўрган эдим. Онахоннинг эндигина эликка борган бўлса ҳам қаварган кафтлари, афтодахол юзлари, оқ юрган сочлари ҳаётнинг анча-мунча аңчиқ-чучугини тортиб қўйганини сўзлаб турарди. Ўн саккиз яшар ўғлининг гижажак чалишдаги маҳорати эътиборимни тортиб, яқинроқ танишдим. "Ўғлимга бу қобилият отасидан ўтган", деди онахон фахр билан. "Мана бу қўлидаги гижажак ҳам раҳматлик отасиники. Умрингни бергун болам, шундай яхши кўради чалишни. Гижажанини еру кўкка ишонмайди!" Онанинг эътирофларидан илиқ кайфият туйдим, йигитга омад тилаб, хайрлашдим.

Яқинда ўша таниш онахонни яна учратдим, дарров "гижажакчи укам

Достоевскийнинг ушбу сўзлари кўз олдимда худди қозога ёзилгандай терила бошлади: "Ижодкор одам бой бўлиши керак! Тоқай, у қозоғ ва қалам тутиб, руҳият талотумлари гирдобада қийналаётган, башарият юрагини поклаш учун ўлиб-тирилаётган пайтда оқ болаларининг чинқириғи унинг бўйнига дор бўлмасин!"

Шу ўринда ўтмишдан иқтибос. Мана, олти асрким башарият Ҳазрат Навоийнинг номини эъзоз ва эҳтиром билан тилга олади. Илм ва ижод кишилари ҳар қайси даврда ўзларининг саволларига Навоийдан жавоб топа олдилар. Вақт ва замон чиғириқларидан омон ўтиб, Ҳазратнинг қутлуғ номини барҳаётлаштираётган омил у зотнинг сўзи, ижоди, маънавий ҳазинаси эканлигини ким рад этади? Орадан шунча даврлар ўтиб, келажак авлод Навоий Навоий бўлиб қайси либосда, қайси зотли от устида юргани, ҳамёнида қанча тилласи бўлгани-ю, кечки овқатга нима тановул қилгани ҳақида ўйлаб ўтиргани, бунга заррача қизиқаётгани йўқ. Чунки моддият ҳамиша ўткинчи, унинг қиммати ҳам шунга яраша. Тарихчиларнинг тадқиқ этишича, биргина Навоий замондошлари орасида ҳам илм-у маърифатли, ижодий иқтидори балинд

Бу тахлит оғриқли саволларга аччиқ жавоблар ўзимизда. Аввало, уни Яратган берган иқтидорни асрай олмаган, уни камолга етказишга ва ундан самара олишга сабр-тоқат, кераклича ҳаракат қила олмаган, бу йўлда иродасизлик қилган сохибу сохибалардан излаш керак эмасми?! Турмуш ва тирикчилик ташвишлари кўндаланг келганда ожизлик қилган улар. Бироқ, истеъдодли кишилар ҳамиша руҳият измида кезиниб, кўнгилнинг энг инжа қатларидан паноҳ топиб яшайдилар. Улар ҳамиша эътибор ва қўллаб-қувватлаш, рағбат ва ғамхўрликка эҳтиёж сезадилар. Демак, кўнгил одамларининг атрофидагилар озгина эътиборли бўлса, парвозларига қанот берса, инсоннинг хурмати, ҳаммаси ўнгилик кетар, руҳият ҳам, жисм ҳам муродига етарди. Муқаддас китобларда ҳам "Ҳар кимнинг салоҳиятига қараб иш буюрилади", дейилган экан. Демак, кимнинг салоҳияти нимага етса, шуни қойиллатиб уҳда қилса, кифоя. Қолган аёл ва эркак адо этиши керак бўлган юмушларни имкон қадар, кучи етганича бажарса ҳам барака ва файз келаваради. Яна бир ҳақиқатни унутмаслик керакки, ҳар бир иқтидорни асраш учун инсоннинг ўзида кучли ирода, ирода ва яна ирода, кейин иқтидори йўналган соҳага кучли муҳаббат ҳам бўлиши шарт. Акс ҳолда бу турмуш, ҳаёт, эҳтиёж деганларни нималарни ямламайди дейсиз?!

Истеъдод деб аталмиш неъмат билан сийлаган тақдир сиз аро йўлда, худди азиз боласини ташлаб кетолмаётган онадай титраб турганингизда бир ёруғ йўлни, албатта, кўрсатади. Фақат эзгу ўй ва шунга мувофиқ ҳаракатни тўхтатмасангиз, руҳият тарбияси йўлидаги буюк жараёнда ланб бермасангиз бўлгани. Унутманг, сиз сийланганлардансиз! Сизнинг имкон чегараларингизни ҳеч ким бузолмайдди!

Дилнавоз ҚўЛДОШЕВА

ОДАТДАН ОДАТИЙЛИККА...

Одат – халқнинг йиллар давомида тўпланиб келган аънава ва одоб қондаларидан келиб чиқадиған асрий ва аслий тушунча. Лекин одатнинг яна бир тури борки, уни бирон бир шахс ўзи учун яратади.

У маълум бир воқеликка, қилиқ ёки гапларга кўникиб қолиш, ўрганиб қолиш. Бу тор маънодаги одат. Биз сўз юртадиганимиз эса кенг тушунчага эга бўлган миллий одатларимиз. Аслида, ҳақиқий одат одобдан дарак беради. Жамиятимизда ўзимиз учун одатга айлантирганимиз "Тўй-ҳашам можаролари, келиннинг селига қараб олиниши, миллий урфларни эскичилик деб қамайтириб

замонавий бўламиз деб "оммавий маданият" ни қабул қилаётганимиз" каби одатлар аслини олганда, одатийликка айлиниб бораётган иллатлардир. Аналик бахтига мушарраф бўлганлар азиз жигарбандини сеҳрли кўшиқ – алла ўрнига ҳар хил хориж мусиқалари билан улар қалбига ватан руҳини, миллийлик хиссини синдиришмоқчи бўляпти. Аёл турмуш ўртоғига ака деб муржоат қилиб, эрига балинд товушларда бақириб, ака-укалар орасига совуқчилик тушириб фарзандларига ўрнак бўлмоқчи. Оиланинг устун эса ҳар хил лўқмалардан жигарпораларига едириб ҳалолликни ўргатмоқчи. Маданий ҳордиқ оладиган масканларда қиришга уялиб кетасан киши,

МУЛОҲАЗА

чунки у жойларда ҳаёсиз жуфтликларга беэътибор ўтиб кетаверамиз.

Фарзандини бағрига олиб "элга хизмат қиладиган жонкуяр бўлгин", деган онани кўрсак, ажабланамиз, боласига китоб совға қилиб доим илмга бел боғла, деган отани кўрсак, ажабланамиз. Истироҳат боғларидаги ўриндиқда китоб ўқиб ўтирган ёшларни кўрсак, хайратланамиз. "Дадаси, сиз нима десангиз, шу, болаларни бахтига омон юринг", деган аёлни кўрсак, таажубланамиз. Тўйини рисоладагидай, аънаваларга содиқлигича, ортиқча исрофгарчиликсиз ўтказалган одамни эшитсак, тавба деб ёқа ушлайми. Нега? Нега шунақамиз?!

Кумуш

Жаҳонда озиқ-овқат инқироzi билан бир қаторда, ундан-да хатарли бўлган сув билан боғлиқ ҳаф пайдо бўлмоқда. Таҳлилчиларнинг фикрича, сув стратегик ресурсга айланиб борар экан, унинг нархи нефтликдан ошиб кетиши мумкин.

Агар нефт тақчиллиги мутахассисларнинг башоратларидангина маъмул бўлса, сув тақчиллигини инсониятнинг учдан бир қисми ўз бошидан кечирмоқда. Маъмул бўлишича, айни дамда 2,3 миллиард одамни сув билан таъминлаш муаммо бўлиб турибди. 1 миллиард аҳоли тоза ичимлик сувига эҳтиёж сезмоқда. 400 миллион одам эса сувсизликдан киналмоқда. Ҳар йили 3,5 миллион одам ташналик туфайли ҳаёт билан видолашади. Нефтга бой минтақаларда сув муаммога айланиб қолди. Сув мавзуси халқаро алоқаларда ҳам долзарб мавзуга айланмоқда. Хабарларга қараганда, сўнгги ярим аср мобайнида сув ресурслари юзасидан камида 500 марта жанжал чиққан. Шундан 20таси ҳарбий тўқнашувга айланиб кетди.

Сув масаласи БМТ даражасида 1977 йилдан бери муҳокама қилиниб келинади. Мазкур муаммога жаҳоннинг етакчи давлатлари ва олимлари ҳам эътибор қаратмоқда. Бирок таҳлилчилар, қўрилаган чора-тадбирларга қарамай яқин ўн йилликда сув ресурслари мижаровий мавзу бўлиб

БУНИ ОДАМЛАРГА КЎРСАТИШ ПАСТКАШЛИК, ОРИЯТСИЗЛИҚДИР.

қолишини таъкидлашмоқда. Чунки 40га яқин мамлакат сув етишмовчилигини бошдан кечирмоқда. Қишлоқ хўжалигида сувнинг исроф билан ишлатилиши оқибатида сувга ташна давлатлар сони яна кўпайиши мумкин. Таҳлилларга қараганда, инсоният ишлатаётган сувнинг 70 фоизи қишлоқ хўжалигига сарфланади. Сўнгги 100 йилда сўғориладиган ерлар 40 миллион гектардан 400 миллион гектарга кенгайгани ҳисобга олинган сувга, муаммонинг долзарблиги янада ойдинлашади. Шунингдек, ривожланаётган шаҳарлар эҳтиёжи ва саноат учун ҳам анча-мунча сув кетиши инобатга олиниши керак. Шаҳар ва саноат нафақати сув истеъмол қилади, балки оби-ҳаётни ифлослантиради ҳам. Ҳар куни 2 миллион тонна чиқинди сувларга ташланади. Бу эса бир литр сув 8 литр сувни ифлослантиради, деганидир.

Нафақат шаҳардан чиқаётган, балки қишлоқ хўжалигида ишлатилган сувлар ҳам дарёларни ифлослантирмоқда. Экин майдонлари ва фермалардаги ўқитилар сув ресурсларига тушиши сир эмас. Мутахассисларнинг сўзларига

қараганда, дунёдаги йирик 200та дарёнинг 60 фоизиди дамбалар ва каналлар бор. Бу эса экотизимга таъсир ўтказмай қолмайди.

Ҳатто АҚШдаги сув иншоотларининг 40 фоизиди сувлар металл буюмлари ва қишлоқ хўжалик чиқиндилари билан ифлослангани сабаб истеъмолга яроқсиз ҳолга келиб қолган. Европадаги 55та дарёнинг атиги 5тасигина тоза ҳисобланади. Осиёдаги дарёлар эса фавқуллода ифлослангани тан олинади. Айрим сув омборлари шу қадар ифлослангани, у ерда балиқларнинг яшashi ҳам амри маҳол. Океанга бориб қўйиладиган дарёларнинг айни дамда ўз манзилига етиб бормаётгани ҳам ташвишланарли ҳолидир.

Сув ресурсларининг ифлосланишига инсон омили билан бирга табиий ҳолатлар ҳам сабаб бўлмоқда. Иқлим ўзгариши оқибатида дарё сувлари манбаи бўлмиш музликларнинг эришига сабаб бўлмоқда. БМТ маълумотларига кўра, 1980-90 йилларда музларнинг ўртача эриши 0,3 метрни ташкил қилган бўлса, аср бошида бу рақам 0,5 метрга етди. Ҳозир музларнинг эриши тезла-

шиб кетдики, йилга 1,5 метрни ташкил қилаётгани ташвишли ҳолидир. Бу жараён Европада яқоқ кўзга ташланмоқда. Ҳимолайнинг айрим музликлари тез орада бутунлай йўқ бўлиб кетади, деган хавотирлар бор. БМТнинг Атроф-муҳит Дастури ходимларининг хулосасига кўра Ганг, Ҳинд ва Брахмапутра дарёлари мавсумий бўлиб қолиши эҳтимоли бор. Тушкунликка берилган мутахассислар эса 15-20 йилдан кейин сайёрамиз аҳолисининг учдан икки қисми сув танқислигига дуч келишини айтишади. Сув танқислиги ривожланаётган мамлакатларда 50 фоизни ташкил қилса, ривожланган мамлакатларда бу рақам 18 фоизни кўрсатади. Бу эса халқаро миқёсда кескинлик кучайишидан дарак беради. Бу борада таҳлилчилар қаерларда танглик юз бериши мумкинлигини ҳам башорат қилишмоқда. Сувни келажак авлодлар учун асраш керак, деган фикрлар айтилар экан, дарё ва кўлларга ҳар йил чиқинди ва ахлатларни ташлавиериш керак эмас, деган хулосада тўхталишмоқда. Бу ҳар бир инсон олдидаги асосий масъулият бўлиши керак. Сувни асраш миллий қадрият даражасидаги жуда масъулиятли нозик иш экани тан олинади. Шу сабабли ҳам сув ресурслари бирор бир давлатнинг эмас, балки жаҳон бойлиги бўлиши керак, деган тақлифлар берилляпти.

Шарофиддин ТУЛАГАНОВ,
журналист

БОЛАЛАЁТГАН БИДЪАТЛАР

ёҳуд “оммавий маданият”тузоғига

тушаётган қадриятларимиз ҳақида

Ўзбек халқи ҳаётини тўйсиз тасаввур қилиш қийин. Бизнинг энг яхши тилаклариимиз тўй билан боғлиқ. “Топганинг тўйларга буюрсин”, “Бошинг тўйдан чиқмасин”, “Тўй кўр – ғам кўрма”, дея дуо қилишади кексаларимиз. Юртимиздаги минглаб хонадонларда ҳар куни турли-туман тўйлар бўлади: бешик тўйи, соч тўйи, суннат тўйи, фотиҳа тўйи, никоҳ тўйи... Наҳор туриб ошга, кош қорайган эса базмга ошиқамиз. Тўй ҳаётимизнинг ажралмас қисмига айланган. Аслида, бунинг ёмон жойи йўқ. Юртимиз тинч, дастурхонимиз тўкин, фарзандларимиз соғ-саломат. Қанча тўй қилсақ, шунча ярашади.

Бирок бизнинг тўйга бўлган бундай муносабатимиздан устамонлик билан фойдаланиб, соф миллий қадриятларимизни булғаетган, асрий илдиэларимизга болта ураётган, маънавий чамаларимизни лойқалатаётганлар ҳам борки, биз уларнинг бу кирдиқорларни қўриб-қўрмасликка, биллиб-билмасликка оламиз. Замона зайли, эл қатори, кўп нима қилса – шу-да, деган иддоолар билан бизни ўзлгимиздан айирмоқчи бўлаётганларнинг тегирмонига сув кўямиз.

Ўтган асрнинг бошларида “Октябрь инқилоби”дан кейин аста-секинлик билан туб аҳолини маданиятидан, миллийлигиндан ва диндан айириш, тарихини, ўтмишини унутган итоаткор қулларни шакллантириш сиёсати амалга оширила бошланди. Бу шўролар тузумининг узоқ йилларга мўлжалланган, пухта ўйланган режалар билан мустақамланган асосий ғояларидан бири эди.

Биз сўз юритмоқчи бўлган тўйлар, хусусан, никоҳ тўйлари уларнинг мазкур режаларини амалга оширишда жуда қўл келар эди. Шўролар бу имкониятдан унумли фойдаланди.

Биринчидан, никоҳ тўйларини тунда ўтказиш жорий қилинди.

Икинчидан, тўйда келин-куёвнинг бевоқиф иштирокига алоҳида аҳамият қаратилди.

Учинчидан, тўйда эркак ва аёлларнинг аралаш ҳолда ўтириши жорий

қилинди.

Тўртинчидан, тўйларда эркак-аёл биргаликда рақс тушиш одати шакллантирилди.

Бешинчидан, тўй дастурхонига очикчасига спиртли ичимликлар қўйиладиган бўлди.

Бу рўйхатни истаганча давом эттириш мумкин.

Натижа қандай бўлди дерсиз? Шўролар ўйлаганидан ҳам кўпроқ самара берди. Халқимиз бу бидъатларни мамнуният билан қарши олди. Бугун кимгадир “Булар барчаси бидъат, бизнинг миллий урф-одатларимиздан эмас, балки бизнинг маънавиятимизга, маданиятимизга, динимизга ёт нарсалар!” десангиз, “Бекорларнинг бештасини айтибсиз, ота-боболаримиз шундай қилиб келишган”, деб ёқа йиртиб талашшдан ҳам тоймайди.

Бу борада ҳар қанча далил-исботлар келтирманг, асл ҳақиқатга ҳеч қимни ишонтира олмайсиз. Энг ачинарлиси, мазкур бидъатларни “Аждодлардан мерос маънавий қадрият” дея ёшларимиз онгига сингдирилмиш.

Бир пайтлар шўролар “Қизил тўй”, “Комсомол тўй” деб атаган ва юқоридаги бидъатлар билан сўғорилаган никоҳ бозмлари билан бугунги никоҳ тўйларини солиштирсангиз, бурунги тўйлар ҳозиргисини олдида тўйга боради. Биринчи Президентимиз Ислоҳ Каримов “Мафкура полигонлари ядро полигонларидан ҳам ҳафлироқ” деганида бугун биз ҳайбарақаллачилик билан урчилаган бидъатлардан, миллийгимизни оёқ ости қилаётган одатлардан оғохлантирмаганмикин, бизни деб ўйлиниб қолади киши. Гапимиз қуруқ

бўлмаслиги учун тунги никоҳ базму жамшидларда пайдо бўлаётган баъзи бир бидъатларни санаб ўтмоқчиман. Аслида, бунинг барчаси яхши биламиз. Қўрганмиш, қузатганмиш, иштирок этганмиш, олқишлаганмиш ва ниҳоят қайсибир маънода амалга ҳам оширганмиш:

Тасаввур қилинг, келин-куёв ҳашаматли тўйхонада шахзода ва маликалардек давра тўридаги тахти равонда ўтирибди. Уларни бу хурсандчилик билан табриқлайдиганлар, муборакбод этадиганларнинг сон-саногии йўқ. Лекин барибир нимадир етишмаётгандек. Ҳа, тўғри топдингиз, фаришталар етишмайди. Келин-куёвларни оддий инсонларнинг табриқлари қониқтирмай қўйди. Бу муаммога осонгина ечим топилди. Ишбилармонлар тезда фариштадек беғуноҳ нарсонида қайсақлардан қўштирноқ ичидида “фаришта”ларни ясади. Улар ўзларининг ғарбона ва ғарибона тасаввурларини ишга солишди. Тиркичиликнинг айби борми? “Фаришталар”нинг ҳар бир чиқиши тахминан 50-100 доллар туради!

Базму жамшидда рақсга тушавериш тинкаси қуриган меҳмонлар хотима ўрнида келин-куёвни даврага тортиб, ҳамманинг кўз ўнгиде бир-бирининг пинжига кириб рақсга тушишларини талаб қиладилар. Бу рақснинг номи – “вальс”. Халқимиз табиатига мутлақо беғона бўлган боис келин-куёв вальсга тушишни билмаслиги табиий. Лекин бунинг ташвишланарли жойи йўқ. Чунки ўргатадиган мутахассислар сероб.

Оила ва дин

Пулга чидасангиз бўлди – 400-500 доллар.

Келин-куёвнинг тўйгача бўлган даврда нималар билан шугуллангани, неча маротаба учрашгани, қайси истироҳат боғида сайр қилгани, дўконлардан нималар харид қилгани, қандай қилиб танишиб, пинҳона учрашиб юрганларидан тортиб, қўйинг-чи, айтиш мумкин бўлган ва бўлмаган барча майда-чуйда, иқир-чиқирларгача тўйхонада ҳаммаюна намойиш этиш одати пайдо бўлди.

Аслида, буларнинг барчаси ҳар бир инсоннинг шахсий ҳаёти бўлиб, бунинг одамларга кўрсатиш пасткашлик, ориятсизликдир.

Никоҳ тўйининг охирида келин саҳнада тўй иштирокчиларига орқа ўгириб туради. Қўлида – гулдаста. Унинг ортида ҳали турмушга чиқмаган бир тўда қиз. Келин гул дастанни орқага олади. Қизларнинг қайси бири гулдастани олиб олса, унинг “бахти очилар” эмши.

Бу ҳам “оммавий маданият” номили бир бидъат. “Жуда ваҳимакаш экансиз, бу шунчаки бир тўй безаги, нари борса бир томоша”, дейшингиз мумкин. Тўғри, зоҳирий кўринишидан ҳеч қандай ёмонлиги йўқ, оддий бир хурсандчилик. Ботини-чи? Турмушга чиқиш тўғрисидаги ишорагаки юзлари анордай қизариб, кўзлари ер чизиб, қочгани жой топа олмай қоладиган ўзбек қизлари ҳозирда тўйхонадаги юзлаб эркаклар – оталари, ака-укалари, амакию тоғалари, кўни-қўшнилари кўз ўнгиде: “Мен эрсираб қолганман”, дегандек чийиллашиб гулдастага ташланиши тўғрими? Сиз шуни бир безак, бир томоша дейсизми? Ҳақсиз, бу бир томоша – ўзбекининг ўзлигини йўқотиб бораётгани намойиш этиладиган томоша!

Бу ҳали ҳаммаси эмас. Мазкур бидъат болашда давом этмоқда. Энг ачинарлиси, унинг кундан-кунга кўпайиб боришига лоқайдлигимиз, эътиборсизлигимиз билан барчамиз ҳисса қўяпмиз.

Исҳоқжон БЕГМАТОВ,
Тошкент Ислом институти ўқитувчиси

ҚИЗИМ НОГИРОН ЙИГИТГА ТЕГМОҚЧИ

Сиз нима дейсиз?

Ҳар бир қиз ўстираётган она борки, жигарбанди улғайғач, чиройли бир оилага келин бўлишни орзу қилиб яшайди. Мен ҳам қизим Нодирани ана шундай умидлар билан катта қилдим. У менинг яққаю ягона қизим. Бошқа фарзанд кўриш имкони бўлмагач, дадаси иккимиз тақдирга тан бердик. Турмуш ўртоғим билан бир неча марта ажралишга қарор қилдим, аммо тақдиримиз бир экан, бу ниятимиз амалга ошмади. Қизим касб-хунар коллежида ўқиб юрган кезлари совчилар кела бошлади. Барча оналар қатори мен бундан ҳам ҳадиқда, ҳам қувончда эдим. Совчилар орасида оиламизга мос, дидимизга тўғри келадигани бор экан. Дадаси билан маслаҳатлашиб, қизимизни ўша оиланинг фарзандига узатадиган бўлдим. Аммо...

Қизимнинг: "Ойи, мен ногирон болага турмушга чиқмоқчиман", деган сўзларини эшитиб, хушим бошимдан учди. Ўзимни қаерга қўйишни билмай қолдим. Қизим бу сўзни шунчалар хотиржам туриб айтдики, ишонмасликнинг иложи йўқ эди. Йиғладим, сиқтадим, ҳатто бу фикридан қайтариш учун қизимга бир-икки тарсаки ҳам туширдим. У қарорим қатъий, деган фикрда турибди.

Шерзод ҳақида суриштиришни бошладим. Бу бола ёшлигида автоҳалокатга учрагач, иккита оёғи кесиб ташланган, махсус аравачада ўтирар экан. Йигит билан бориб гаплашдим. Гап-сўзлари бинойидай, бамаъни йигитлиги шундоққина юз-кўзидан билиниб турарди. Ногиронлик нафақасидан ташқари, қўлида хунари ҳам бор. Қўғирчоқлар ясар экан. Ишқилиб, рўзгорини тебратишга қурби етади. Шерзоднинг онаси билан гаплашдим. У ҳам ногирон

ўғлига соғлом қизни келин қилиб олиб беришни истамаслигини айтди. Ҳар икки томон ҳам бу тўйга норозимиз. Бошим қотиб, дардимни кимга айтишни билмай қолдим. Қизимга аммаю, холалари насиҳат қилишди. Ҳаётдан турли мисоллар келтиришди. Аммо фикрида қатъий турибди. Ҳозир унинг қалбида сеvgи муҳаббатдан ҳам кўра раҳмдиллик тўғуси устун. У оилани раҳм-шафқатдан, меҳр ва эътибордан иборат, деб ўйлаётди. Тўғри, қизимнинг раҳмдиллигини қадрлайман. Аммо ўртада тенглик бўлмаса, эртага энг катта камситилиш шундан келиб чиқади. Бир кун келиб қизим соғлом йигитга турмушга чиқмаганига афсусланганида кеч бўлмасин, дейман.

Қизимнинг:
"Ойи, мен ногирон болага турмушга чиқмоқчиман", деган сўзларини эшитиб, хушим бошимдан учди. Ўзимни қаерга қўйишни билмай қолдим. Қизим бу сўзни шунчалар хотиржам туриб айтдики, ишонмасликнинг иложи йўқ эди.

Ҳамма қариндошлар бир бўлдию, қизим голиб чиқди. Уларни унаштириб қўйдик, аммо тўй кунини белгилашга юрагим дов бермай турибди. Қизим ҳали ёш, ҳозир ҳис-ҳаяжонга берилмаётганини ҳисобга олиб, уни шифокорга олиб бордим. Гинеколог унга оилавий муносабатларни ҳижжалаб-ҳижжалаб тушунтириб берди. Аммо

нодон қизнинг қулоғига ҳеч гап кирмаяпти. Бу дунёга келиб кўрган ёлғиз қизим мени эмас, бегонанинг кўнглини кўтаришни ўйлаётди. Ўйлайвериб адоий тамом бўлдим. Айтинг дўстлар, дугонажонлар, бу қулоқсиз қизимни қандай йўлга солай?

Нозия АББОСОВА,
Тошкент вилояти

МАКТУБ

Янги уйга кўчар маҳали Томас болалик уйининг ҳар қаричини кўздан кечирди. Хизматкорлардан ўзига қадрдон жиҳозларни машинага авайлабгина юклашларини илтимос қилди. Болалигида кийимлари сақланган жавоннинг тепасидан онасининг қизил филофли жомадони чиқди. Томас уни эҳтиёткорлик билан стол устига қўйиб, очди. Онасига тегишли буюмлар орасидан чиққан сарғиш қоғозни олди. Мактаб устига унинг биринчи муаллимаси имзо чеккан экан. Бу имзо онаси билан боғлиқ бир воқеани ёдига солди.

У пайтада Томас биринчи синфда ўқир эди. Ўша куни муаллимаси онасига етказиши зарурлигини тайинлаб қўлига тутказган мактабни волидасига келтириб берди. Хатга кўз ташлаган онаизорнинг ғамгин кўзларида ёш айланди, сўнг фарзандини бағрига босди.

– Устозим нима деб ёзибди? – қизиқиб сўради онасидан.

– У сени ўта қобилиятли эканингни, бу мактаб сенга тўғри келмаслигини айтиб, сени бирор бир нуфузли мактабга ўтказишим лозимлигини сўрабди, – деди жилмайишга ҳаракат қилиб онаси.

Жомадондан топилган, вақт сарғайган мактабни ўқиб, Томас ҳайратга тушди.

"Сизнинг ўлигингиз руҳий касал. Илтимос, уни ихтисослашган бошқа бирор мактабга жойлаштирсангиз. Хурмат билан муаллим."

XIX–XX асрнинг тенгсиз даҳоларидан бири, фонографни яратган, телеграф, телефон, кино-аппаратура, электрон лампани тақомиллаштирган, минглаб ихтиро ва кашфиётлари билан дунёга машҳур Томас Альява Эдисоннинг киприклари беҳосдан намланди. Онасининг қанчалар оқила аёл бўлганига яна бир бор имон келтириб, гўзал тақдири учун ундан миннатдор бўлди.

Шухрат САТТОРОВ

ТЕЛЕФОН БАТАРЕЯСИ УЗОҚ ХИЗМАТ ҚИЛСИН ДЕСАНГИЗ...

БИЛАСИЗМИ?

Аввало, янги телефондаги батареянинг яхши ишлашини таъминлаш учун уни 2-3 марта тўлиқ қувватсизланганидан кейин 10-12 соат давомида зарядлаш мақсадга мувофиқ. Унутмаслик лозимки, батареяни 24 соатдан ортққ тимисиз қувватлаш унинг шикастланишига олиб келади.

Фақатгина телефон имкониятларига мос келувчи батареялардан фойдаланинг. Телефон хотирасидаги маълумотлар ўчи кетмаслиги учун батареяни олишдан аввал телефонни ўчириг. Қувватлаш мосламасидан фойдаланмаган пайтада уни электр манбаидан узиб қўйинг. Тўлиқ зарядланган батареяни қувватлаш мосламасига уланган ҳолда қолдирманг. Бу унинг яроқлилик муддатини камайтириши мумкин.

Мутахассислар батареяни яхши сақлаб туриш учун ойда бир мартаба телефон автоматик равишда ўчунга қадар қувватламаслиқни тавсия қилади. Бир неча юз марта қувватлантирилгач, унинг самарадорлиги табиий равишда пасайиб боради. Бу пайтада янги батарея сотиб олиш фойдадан холи бўлмайди.

УНУТМАНГ: ИССИҚЛИК БАТАРЕЯНИНГ ИШДАН ЧИҚИШИГА ЗАМИН ЯРАТАДИ.

Иссиқлик ва техника кўп ҳолларда чиқиша олмайди, бу айниқса телефон батареяларида очик кўриниб туради. Литий-ионли батареялар ўз-ўзини қиздириб туради, ва, айниқса, заряд вақти яна ҳам қизий бошлайди. Лекин, хулоса қилишга шошилманг, чунки совуқ батарея меъёрий ҳароратдагидан тезроқ тугайди.

Сигнал мавжуд бўлмаган жойларда телефонни ўчириб қўйинг. Чунки мунтазам равишда алоқа тармоғини қидириш батарея қувватини камайтиради. Агарда бундай пайтларда телефондан фойдалансангиз, уни "учиш" режимига созлаб қўйинг. Бир марталик қувватдан узоқроқ фойдаланмоқчи бўлсангиз, кирувчи кўнғирчоқлар овозини имкон қадар пасайтириб, «вибрация»ни ўчириб қўйинг. Вақти-вақти билан батареянинг мусбат ва манфий кутбларини спиртга ботирилган пахта билан тозалаб туриг. Телефонни қувватлаш вақтида иссиқлик ютувчи буюмлар устига қўйган маъқул. Масалан, тахта, китоб, метал буюмлар ва ҳоказо.

Сўнги йилларда телефон батареялари борган сари ихтисослашиб ва бошқаришга осонлашиб кетмоқда. "Samsung" ва "Apple" каби компаниялар томонидан ишлатиладиган кўпгина литий-ион (литциум-ион) туркумли батареялар агар тўғри қўлланилганда 3-5 йилгача хизмат қилиши мумкин.

Ифтихор Сиддиқов тайёрлади.

АВТОБУСДАН ҲАЙДАЛГАН БОЛАЛАР

ёхуд автобус ҳайдовчилари ва чиптачилар ҳақида мулоҳазалар

f Ижтимоий тармоқларда

...Чиптачи аёл болаларнинг пули йўқлигини билгач, уларни автобусдан тушириб юборди. "Йўлқирага пулларинг бўлмаса, пиёда кетавермайсанларми? Икки астанова юрсаларинг оёқларинг синиб қолмайди. Бундан кейин пулларинг бўлмаса, чикмаларинг", деди шангиллаб. Эрталабки совуқнинг захри пасаймаган. Юзлари совуқдан қизариб кетган болакайлар туртиниб-суртиниб автобусдан туша бошлади. Бу катталарнинг дилини огритди.

– Синглим, сизнинг ҳам болаларингиз бордир, шунақани совуқ кунларда болаларни текин олиб кетсаларингиз кам бўлмайсизлар. Ҳаво яхши бўлса шундоқ ҳам автобусча чиқмасди булар, – деди олд ўриндикда ўтирган онахон.

– Тўғри, – дея гапга қўшилди ёшроқ жувон, – барибир шу томонга юрпаксизлар. Елкангизда кўтариб кетмайсиз-ку?

Йўловчилар бири олиб, бири қўйиб ҳайдовчи ва чиптачини инсофга чақирар, бироқ аллақачон автобус ўрнидан қўзғалган, болалар эса бекатда қолган эди.

– Ҳамма ақлли бўлиб кетган. Етти ёшдан ошган болалар жамоат транспортда эл қатори пул тўлаши керак. Буни ҳаммаларингиз жуда яхши биласизлар. Нима, бу қонунни мен ўйлаб топиманми? – дея тўнгиллади чиптачи аёл.

Аслида чиптачи аёл ҳақ, Қонун барчага баробар. Аммо одамгарчилик-чи? Ўзбеккона меҳр-оқибат-чи?

Бир гал ишга шошаётганим боис тақсига чиқдим. Урта ёшлардаги ҳайдовчи йигит: "Опа, шу боланиям олиб кетайлик, биласизку душанба куни бозор ишламагани учун бу томонларга транспорт камроқ бўлади", деб йўл четига турган 8-9 ёшлардаги ўқувчини миндириб олди.

Йўл-йўлакай бола билан суҳбатлашиб кетган ҳайдовчи, манзилга етгач, пул олмади. "Катта бўлганингда машина олсанг, меням миндириб кетарсан", деди кулиб. Болакайнинг қувончдан порлаган кўзларини кўриб, ишга кеч қолаётганимниям унутдим. У энди дунёда яхши одамлар кўп

ЭЪЛОН
2-Тошкент Юридик коллежи томонидан Шамсиева Озода Раимжон кизи номига берилган №3594019 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Яккасарой туманидаги 319-мактаб томонидан Шамсиева Озода Раимжон кизи номига берилган №5173348 рақамли шаходатнома йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

эканига ишониб улғаяди, ўзи ҳам бошқаларга яхшилик қиладиган бўлади, деб ўйлагандим ушунда. Бугунги болалар-чи, уларнинг кўнглига "Ҳамма нарсани пул ҳал қилади, пулинг бўлмаса ҳеч ким эмасан", деган ёвузлик уругини қадаб қўймадикмикан?!

Ишхонага келиб ҳам кўнглим ғашлиги таркамади. Шу боис "Ўзавтодарётранс" агентлиги Андижон вилоят ҳудудий бўлими раҳбари Муроджон Ҳайдаровга мурожаат қилдим.

– Аслида, жамоат транспортда етти ёшгача бўлган болалардан йўл ҳақи олинмайди. Бундан ташқари, яқинда вилоят ҳокимлигида бўлган вилоят йўл ҳаракати хавфсизлиги комиссиясининг навбатдаги йиғилишида аҳолига транспорт хизмати кўрсатаётган автокорхона раҳбарлари бир овоздан бугун ёшларга берилаётган эътиборни инобатга олиб, мактаб ўқувчиларига бепул, коллеж ва лицей ўқувчиларига 50 фоизлик имтиёзли нархларда хизмат кўрсатиш таклифини билдиришиди. Ушбу кўнглили

ташаббус маъқулланиб, бунинг ижросини таъминлаш юзасидан ҳайдовчилар ўртасида йиғилишлар ўтказилган, шунингдек, ушбу мавзуда транспорт воситаларига эълонлар ёпиштирилган. Юқоридаги ҳолатлар онда-сонда учраб туриши бор гап.

Мутасадди ташкилот раҳбари билан суҳбатлашгач, мавжуд қоидалар чиндан ҳам борлигини билдик. Аммо оддий фуқаро, йўловчи билган қоидаларни айрим ҳайдовчилар билмайдиларми ёки улар ўзларига берилаётган маошга қаноат қилмай, инсоф доирасидан чиқадиларми?

Бугун вилотимизнинг қайси ҳудудларига қараманг, автобус қатнови йўлга қўйилганига гувоҳи бўласиз. Бу аҳоли учун қатор қўлайликлар туғдирди. Аввало, ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш, тирбандликларнинг олдини олиш, йўловчилар хавфсизлигини таъминлаш мақсадида турли йўналишларда автобуслар ҳаракати ташкил этилган мақсадга мувофиқ бўлди. Йўналишлар буйлаб ўз хизмат вазифасини урдалаётган автобусларнинг йўл ҳақи ҳам йўловчини оғиритирмайди. Бироқ баъзи бир манзиллардаги автобусларга ҳамон йўл беришга тўсқинлик қилаётган лицензиясиз "Дамас" русумли автомобиллар ҳам йўқ эмас. Масалан, Андижон шаҳри ҳудудига 11-йўналишни олайлик. Бу йўналиш буйича аллақачон қирақаш "Дамас"ларнинг қатнови тўхталибди, 11-йўналишли автобуслар қатнови йўлга қўйилган.

Шунга қарамай, айрим лицензиясиз "Дамас"чиларнинг қоидаларга ҳурматсизлиги билан қараб, бемалол йўловчи ташиётгани кишини ҳайрон қолдиради.

– Бундай ҳолатлар содир бўлаётгани ҳақида аҳолидан эшитяпмиз. Аммо таассуфки, бунга қарши чора-тадбирлар олиб борганимизда, уларнинг кўпчилиги ҳақиқатан ҳам лицензиясиз бўлмаган хаваскор ҳайдовчилар бўлиб чиқипти, – дейди "Ўзавтодарётранс" агентлиги вилоят бўлими раҳбари Муроджон Ҳайдаров. – Ҳатто айримларининг ҳайдовчилик гувоҳномаси ҳам йўқ. Аслида, қирақаш автобуслар бошқарувчилари 21 ёшга тўлган, ҳайдовчилик гувоҳномасига эга бўлишлари шарт. Шунингдек, кўнлик тиббий техник кўрикдан ўтишлари керак. Бу каби қоидалар ҳайдовчининг ишни бемалол бошлашида катта аҳамиятга эга.

Ўз манфаатини эл манфаатидан устун билувчи қимсалар, афсуски, ҳар соҳада бор. Уларни ҳар куни учратамиз. Қилган инсофсизликларидан табиати-миз хира бўлади. Орамиздаги баъзи (афсуски, ҳаммамиз ҳам эмас!) инсонлар уларни инсофга чақиради. Бирок...

Ўз нафсини, бугунини ўйлаётган айрим ҳайдовчиларга, чиптачиларга айтишни лозим топганимиз шу:

"Сиз тушириб юборган мактаб ўқувчиси ўрнида ўз фарзандингиз, набирангиз бўлиши мумкин эмасми?.."

Зилола РАҲМОНОВА,
"Оила ва жамият" муҳбири

Жамоат транспортида мактаб ўқувчилари билан боғлиқ бу каби нохуш ҳолатлар юзга келаётгани ижтимоий тармоқларда ҳам жиддий муҳокамага сабаб бўлмоқда. Қуйида айна масаладаги айрим фикр-мулоҳазаларни келтириб ўтмоқчимиз.

Мавлюда Арсланова: – Юнусобод–Фарҳод бозори йўналишида қатновчи 150-автобусга чиқдим. Кейинги бекатда 1-синф ўқувчиси ҳайдовчидан "Икки астанова-қагача чиқиб-олсам, майлими", – деб мўлтираб сўради. Автобусда 4-5 йўловчидан бошқа одам йўқ, ўриндиклар бўш эди. Ҳайдовчи "йўқ", деб жавоб берди.

"Келақол болам, пулини ман тўлайман", десам ҳам бола чиқмади. Гапим таъсир қилдимни, ҳайдовчи "чик", деганидан сўнг ерга қараб чиқди ва икки бекатдан кейин яна бошини кўтармай раҳмат, деб тушиб қолди. Бу менга жуда ёмон таъсир қилди. Ўша кунлари кун жуда совуқ эди. Бошлангич синф ўқувчиларига автобусларни бепул қилиб қўйиш вақти келди. Бу масалани мутасадди ташкилотлар ҳал қилса, яхши бўлади.

Одинахон Абдураҳимова: – Шофёрлар ўқувчиларни оғринмай олиб кетса бўлади. Савоб, Ватан олдидаги бурч. Автобусларни 15 ёшгача бўлган болалар учун бепул қилиш керак. Коллеж ва лицей ўқувчиларига 50 фоиз чегирма.

Гулбаҳор Умарова: – Бир кун ишдан чиқиб, 14-автобусга ўтирдим, ҳайдовчи "Кейинги бекатда тушадиганлар борми?", деб сўради ва бекатда тўхтамай ўтиб кетди. Бекатда бир нечта талабалар турганди. Улар автобуснинг кетидан югуришиди. Тўхтамайсизми, десам: "Эй, ҳаммасини қўлида "проздной"и бор", – дейди. Кун совуқ эди. Автобусдаги бирор бир мард менинг гапимни маъқуллаб, ҳайдовчини инсофга чақирмади.

Мавлюдахон Аҳмедова: – Менимча, мактаб ўқувчилари учун маълум миқдорда чегирма бўлиши керак

UzLidep Kattakurgon Tuman Kengashi: – Коллеж ва лицей ўқувчиларига ҳам имтиёз беришни ўйлаб кўрилса, ёмон бўлмасди. Бугун айрим коллежларда давоматнинг пастлигига шу ҳолат ҳам сабаб бўлмоқда.

Муслим Мирзажонов: – 7 ёшни сал чўзиш керак. Масалан, 15 ёш қилиб...

Oilavajamiyat
Ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий газета
Обуна индекси – 176

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси,
"Болалар ва оилаларни қўллаб-қувватлаш" ассоциацияси (Болалар жамғармаси) ва "Соғлом авлод учун" халқаро хайрия фонди
Бош муҳаррир: Воҳид Луқмонов

МАНЗИЛИМИЗ:
Тошкент – 100000.
Амир Темур кўчаси 1-тор кўча, 2-уй.
Қабулхона: (факс) 233-28-20,
Котибият: 233-04-35, 234-76-08
E-mail: oilavajamiyat@mail.ru
Web-site: oila-va-jamiyat.uz

Газета 2013 йил 20 мартда Ўзбекистон Мағбуот ва ахборот агентлигида 10-2995 рақами билан рўйхатга олинган. Вуюрга Г – 126. Формати А-3, ҳажми 2 табоқ, Адади – 8123. Баҳоси келишилган нархда.
Босишга топшириш вақти – 15:00 Топширилди – 15:00
Навбатчи муҳаррир: Н. Нуриддинова
Навбатчи: Ш. Мўминова
Мусаҳҳих: С. Сайдалимов
Саҳифаловчи: А. Маликов
Газета тахририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди
ISSN 2010-7609
1 2 3 4 5